

1. HOTĂRÂREA NR... din 17.12.2004

Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, întrunit în data de 17.12.2004, a dezbătut petiția nr. 2949/21.10.2004, formulată de dl. G. M., având ca obiect refuzul Uniunii Naționale a Notarilor Publici și al Ministerului Justiției de a forma comisie separată de verificare a cunoștințelor pentru persoanele cu handicap în vederea susținerii examenului de primire în profesia de notar.

În fapt, dl. G. M., avocat, persoană cu handicap locomotor, s-a adresat Ministerului Justiției în mai 2003, solicitând trecerea în activitatea notarială. Dl. G.M. este avocat în cadrul Baroului București, cu drept de a pune concluzii la toate instanțele. În 1994, dl. G.M. a suferit un accident vascular ischemic, în urma căruia a rămas cu o paralizie pe partea stângă. Petentul are dificultăți de exprimare în ceea ce privește emisia vocală, se deplasează destul de greu, nu poate sta mult timp în poziție ortostatică, are dificultăți în a scrie de mână. După accident, petentul nu și-a mai putut desfășura activitatea de avocat în condiții normale.

În data de 15.01.2004, Comisia Superioară de Expertiză Medicală a Persoanelor cu Handicap pentru Adulți a eliberat decizia nr. 349 privind încadrarea în grad de handicap a petentului, prin care se atestă că petentul este încadrat în gradul doi de handicap și poate desfășura o muncă în condiții protective (notar, așa cum dorește).

Pentru a-și putea desfășura activitatea ca notar public, petentul trebuie să îndeplinească anumite condiții, conform art. 16 – Legea nr 36/1995:

- a) are numai cetățenia română și domiciliul în România și are capacitatea de exercițiu a drepturilor civile;
- b) este licențiat în drept — științe juridice — sau doctor în drept;
- c) nu are antecedente penale;
- d) se bucură de o bună reputație;
- e) cunoaște limba română;
- f) este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea funcției;
- g) a îndeplinit timp de 2 ani funcția de notar stagiar și a promovat examenul de notar public sau a exercitat timp de 5 ani funcția de notar, judecător, procuror, avocat sau o altă funcție de specialitate juridică și dovedește cunoștințele necesare funcției de notar public.

Potentul îndeplinește condițiile de mai sus, dar nu poate să susțină examenul de verificare a cunoștințelor de specialitate în condiții similare stabilite pentru ceilalți concurenți persoane fără handicap. Potentul dorește să susțină examenul de verificare a cunoștințelor, dar nu îl poate susține în aceleași condiții prevăzute pentru ceilalți candidați din cauza handicapului său fizic, care nu îi permite să vorbească și să scrie într-un ritm obișnuit. De aceea, potentul a solicitat verificarea cunoștințelor potrivit stării sale fizice, în condiții speciale cu o comisie specială.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a solicitat puncte de vedere Uniunii Naționale a Notarilor Publici și Ministerului Justiției. Prin adresa nr. 3347/22.11.2004, Uniunea Națională a Notarilor Publici a răspuns următoarele:

- Dl G.M. are dreptul la protecție specială, instituită prin lege pentru persoanele cu handicap, având dreptul să-și reia activitatea în condiții protective;

- Dl G.M. nu a exercitat niciodată profesia de notar public;

- Dizabilitățile care-l afectează pe dl G.M. constituie impedimente în exercitarea profesiei de notar public, care nu se poate desfășura în condiții protective;

- Verificarea cunoștințelor de specialitate se poate face numai cu respectarea principiului concurenței. Alternativa, menită să înlocuiască concursul prevăzut de lege ar încălca dispozițiile care reglementează activitatea notarilor publici, precum și prevederile art. 16 din Constituție.

Ministerul Justiției și-a exprimat punctul de vedere prin adresa nr. 3527/7.12.2004, arătând următoarele:

- Dl. G.M. este încadrat în gradul doi de handicap, obținând dreptul să-și reia

activitatea în condiții protective, dar nu în avocatură, ci într-o altă profesie liberală – notar public – pe care nu a exercitat-o niciodată.

- Handicapul său fizic constituie impediment în exercitarea profesiei de notar

public, care trebuie să poarte în permanență un dialog cu părțile ce se prezintă, în scopul clarificării diverselor aspecte necesare luării deciziei corecte în soluționarea speței, să întocmească acte notariale prin manuscrisuri și să le semneze;

- Legislația referitoare la posibilitățile de a accede în funcția de notar public nu

prevede nici o excepție cu privire la susținerea examenului în mod individual, în caz contrar încălcându-se nu doar dispozițiile legii nr. 36/1995, dar și prevederile art. 16 din Constituție.

Solicitarea potentului de a i se organiza comisie separată în vederea

susținerii examenului este legitimă și nu încalcă prevederile art. 16 din Constituție. Punctele de vedere ale Uniunii Notarilor Publici și Ministerului Justiției referitoare la încălcarea art. 16 din Constituție prin organizarea în condiții speciale cu o comisie specială a examinării sunt discutabile. Art. 1 alin. 3 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare prevede că „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol (în realizarea principiului egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării – n.n.) privește persoanele aflate în situații comparabile. În interpretarea art. 14 referitor la interzicerea discriminării, din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Curtea Europeană folosește expresia de persoane aflate în situații analoage. În hotărârea dată în cazul THLIMMENOS vs. GRECIA din 6 aprilie 2000, Curtea a concluzionat că „dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile.

În ceea ce privește solicitarea petentului și refuzul de a se organiza o comisie specială, considerăm că în asemenea situații pot fi luate măsuri afirmative pentru anumite categorii de persoane și, astfel cum pentru persoanele de anumite etnii sau naționalități sunt luate anumite măsuri afirmative, tot așa pot fi aplicate și pentru persoanele cu handicap. Art. 2 alin. 8 litera a din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 prevede în mod expres instituirea unor măsuri speciale, inclusiv a unor acțiuni afirmative, în vederea protecției persoanelor defavorizate.

Situația conform căreia legislația referitoare la posibilitățile de a accede în funcția de notar public nu prevede nici o excepție cu privire la susținerea examenului în mod individual nu constituie un argument deoarece legislația menționată nici **nu interzice** o astfel de practică, iar coroborată cu actele normative referitoare la încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap și cu cele referitoare la combaterea discriminării, chiar susține o asemenea practică. Pe de altă parte, legea învățământului 84/1995 nu conține prevederi speciale, excepții sau interdicții referitoare la organizarea examenelor de admitere la liceu, a examenelor de bacalaureat sau de admitere în învățământul superior pentru persoanele cu handicap, iar pentru persoanele cu handicap și cele invalide se organizează comisii speciale și se dă examen pentru verificarea cunoștințelor.

COLEGIUL DIRECTOR,

Având în vedere petiția, actele de la dosar și prevederile legale în vigoare, constată următoarele:

Conform art.2 alin. 1 din O.G.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, aprobată cu modificări și

completată, constituie discriminare "orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, **handicap**, boală cronică necontagioasă, infectare HIV sau apartenență la o categorie defavorizată, care are ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice" iar alin 3 arată că „atrage răspunderea contravențională conform Ordonanței, dacă nu intră sub incidența legii penale "orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități ".

Art. 6 stipulează că: "constituie contravenție discriminarea unei persoane pe motiv că aparține unei rase, naționalități, etniei, religii, categoriei sociale sau unei categorii defavorizate, respectiv datorită convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a acesteia, într-un raport de muncă și protecție socială, manifestată în următoarele domenii:

b) stabilirea și modificarea atribuțiilor de serviciu, locului de muncă sau a salariului;

d) formarea, perfecționarea, reconversia și promovarea profesională

g) orice alte condiții de prestare a muncii, potrivit legislației în vigoare".

Art.19 prevede: „constituie contravenție, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestuia la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia".

Legea nr.74/3.05.1999 pentru ratificarea Cartei sociale europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 3.05.1996, prevede la art.15: "În vederea garantării exercitării efective de către persoanele handicapate, indiferent de vârstă, de natura și orogonea handicapului lor, a dreptului la autonomie, la integrare socială și la participare în viața comunității, părțile se angajează, în special:

1. să ia măsurile necesare pentru a furniza persoanelor handicapate o orientare, o

educație și o formare profesională în cadrul schemelor generale ori de câte ori este posibil sau, dacă nu este posibil, prin intermediul instituției specializate, publice sau private;

2. să favorizeze accesul la angajare al acestor persoane, prin orice măsură

susceptibilă să încurajeze patronii și să mențină în activitate persoane handicapate în mediul obișnuit de muncă și să adapteze condițiile de muncă la nevoile acestor persoane sau, atunci când din cauza handicapului acest lucru nu este posibil, prin organizarea sau crearea de locuri de muncă protejate, în funcție de gradul de invaliditate.

Ordonanța de urgență nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap prevede la art. 21 lit c), printre obligațiile persoanelor cu handicap "să se încadreze în muncă, în condițiile legii, în raport cu pregătirea și posibilitățile fizice și psihice ale acestora și pe baza recomandărilor medicale", iar în art. 36 se prevede astfel:

„(1) Persoanele cu handicap pot fi încadrate în muncă în condițiile legii, de către persoane fizice sau juridice care angajează personal salariat, conform pregătirii lor profesionale și capacității fizice și intelectuale de care dispun, pe baza unui contract individual de muncă.
(2) Încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap se poate face prin crearea de locuri de muncă protejate, special organizate, în scopul eliminării impedimentelor de orice fel, prin asigurarea înlesnirilor și adaptărilor corespunzătoare”.

Același act normativ arată în art. 44 că „persoanele cu handicap grav, accentuat sau mediu, încadrate cu contract individual de muncă, beneficiază de următoarele drepturi de protecție specială:
a) pot ocupa, în condițiile legii, conform pregătirii și capacității fizice și intelectuale, orice funcție în cadrul organigramei angajatorilor. Angajatorii au obligația de a amenaja locul de muncă, astfel încât să fie eliminat orice impediment în desfășurarea activității.”

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 16 din Constituția României, precum și al art. 20 alin. (3) din Ordonanța nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, aprobată cu modificări prin Legea nr. 48/2002, al art. 2 alin. (1) lit g), art. 3 alin. (2), art. 5 alin. (8) și art. 7 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării cu modificările și completările ulterioare, cu unanimitate de voturi

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

• 1. faptele prezentate **constituie fapte** de discriminare conform art.2 alin. 1 și 3, art. 6 și art. 19 din O.G. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare

2. sancționarea cu avertisment a Uniunii Naționale a Notarilor Publici (propunerea Roxanei Truinea a fost aceea de a realiza mediere – 1 vot pentru și 4 împotriva)

3. se solicită Uniunii Naționale a Notarilor Publici înființarea unei comisii speciale pentru examinarea cunoștințelor de specialitate ale dlui G.M.

4. se va răspunde petentului în sensul celor hotărâte.

Data: 21.12.2004

COLEGIUL DIRECTOR

- 1. ASZTALOS CSABA FERENC – Membru**
- 2. MACOVEANU CORINA NICOLETA – Membru**
- 3. IONIȚĂ GHEORGHE - Membru**
- 4. PANFILE ANAMARIA – Membru**
- 5. TRUINEA ROXANA - Membru**